

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

* * *

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת תזריע - מצורע

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקנ"ה

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

כד הוה חליש מגירסיה, הוה אמר
 אחיל ואיתיב אפיתחא דבי רבי נתן בר
 טוביה, אמר כי חלפי רבנן [תלמידים
 היוצאים מצית רבי נתן] איקום
 מקמייהו ואקבל אגרא ע"כ. והמפרשים
 הקשו דהנה זאת ניחא, ודבר גדול
 משמענו, שרבי זירא לא רצה להתבטל
 כרגע מן העבודה, ועל כן כי הוה
 חליש מגירסיה ולא היה יכול ללמוד,
 אז על כל פנים ישב לקיים מצוות
 עשה קימת זקן, אבל זאת תגדל
 התימה מה שאמר 'ואקבל אגרא', וכי
 סלקא דעתך שרבי זירא עבד על מנת
 לקבל פרס.

ובתב במגיד תעלומה (שם), בהקדם
 לבאר המשנה (אבות א-ג) אל
 תהיו כעבדים המשמשין וכו', אלא הווי
 כעבדים המשמשין את הרב על מנת
 שלא לקבל פרס, ויהי מורא שמים
 עליכם. דמנזיה אשר שכרה הוה
 היראה, מנזיה להשתדל בה על מנת

במשנה (אבות 3-3) רבי יוסי אומר
 יהי ממון חברך חביב עליך
 כשלק, והתקן עמך ללמוד תורה שאינה
 ירושה לך, וכל מעשיך יהיו לשם שמים
 ע"כ. וכעין זה במשנה (לעיל 3-3) רבי
 אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב
 עליך כשלק. וזיאר, שצטעה שרריך
 ליתן כבוד לאחרים, ואתה חושב עד
 כמה אתה רריך להשתדל בזה. אז
 תעשה לך חשבון, אם אתה היית
 במקום חברך, כמה היית רוצה
 שיכבודך, כן תכבד גם כן את חברך.
 וכמו כן גם בממון חברך, תזהר בו
 כאילו היית רוצה שיהיו בממוןך. -
 ועל זה אמרו במשנה (3-7) ואל תדין
 את חברך עד שתגיע למקומו, כאשר
 אתה דן את חברך איך שתתנהג עמו,
 תדון את הדבר כאילו אתה היית עומד
 במקומו, איך היית רוצה שידונו אותך,
 כן תדין את חברך.

ויש לומר עוד בהקדם מה דאיתא
 בגמרא (ברכות כח.) רבי זירא

ענה וסגולה על יראת שמים, ואמר
 איקום מקמייהו ואקבל אגרא של
 יראת ה'.

ובקור הדברים הוא במדרש רבה
 (במדבר טו-יז), חייב אדם
 לעמוד בפני הזקן וכו', ולא יעמוד
 במקומו, ולא ישב במקומו, ולא יהא
 סותר את דבריו, וכשהוא שואל הלכה
 שואל ציראה, ולא יקפוץ להשיב, ולא
 יהא נכנס בתוך דבריו. שכל מי שאינו
 נוהג ברצו כל המדות האלו נקרא
 רשע לפני המקום, ותלמודו משתכח,
 ושנותיו מתקצרות, ולצסוף הוא צא
 לידי עניות וכו'. אמר רבי אבא הכהן
 בר פפא, כשהייתי רואה סיעה של בני
 אדם הייתי הולך בדרך אחרת שלא
 להטריח עליהן, שלא יהיו רואין
 ועומדין מלפני, וכשאמרתי הדברים
 לפני רבי יוסי בר זבדא אמר לי,
 צריך אתה לעזור לפניהם ויהיו רואין
 אותך ועומדים לפניך, ואת מציאת
 לידי יראת שמים שנאמר מפני שיבה
 תקום ויראת מאלקיך ע"כ.

ובבואר מזה, שהוא סגולה לא רק
 ליראת ה', אלא כמה
 מעלות רוחניות יש בו, שתלמודו
 מתקיימת צדו, ומאריך ימים, ולא צא

לקבל פרס מזה. ועתה נצין גם צבאן
 דברי רבי זירא, דהנה כתיב מפני
 שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת
 מאלקיך וכו' (ויקרא יט-לג), ואמרו על
 זה צוהר (ח"ג קלג) מאן קא חמי
 דיקנא יקירתא ולא קא איכספ
 מקמיה, עיין שם, נראה פירושו דצא
 לפרש אומרו אחר כך ויראת מאלקיך,
 רצונו לומר כשתקיים המצוה הזאת
 קימה והידור, אזי ויראת מאלקיך,
 תצא לך על ידי זה היראה, אם כן
 גם המצוה הזאת שכרה היא היראה,
 על כן אמר רבי זירא איקום מקמייהו
 ואקבל אגרא ע"כ. והכפיל דבריו
 באגרא דפרקא (אות שמה), וצני
 ישכר (סיון ה-ד). — ופירשו צוה,
 מה שדרש רבי עקיבא, את ה' אלקיך
 תירא (דברים י-כ), לרבות תלמידי
 חכמים (פסחים כג). כי על ידי יראה
 מתלמידי חכמים זוכה ליראת ה', והו
 היינו הך.

וייש להוסיף, כי רבי זירא כד הוה
 חליש מגירסיה, כאז לו נפשו
 למה לא מתגבר על חולשתו, ולהוסיף
 בעסק התורה גם צמצבו, וחשב צנפשו
 כי חסר לו עדיין יראת חטא, ואם
 היה שלם ציראה, היה ממשיך לעסוק
 בתורה גם בחולשתו, על כן ציקש

שלמה וכו' ע"ש. הרי שזכה למלכות
צית דוד בשביל עמידה לכבוד ה'.

ויסופר על הגה"ק בעל חידושי
הרי"מ ז"ל, שכאשר הלך
להמקוה, היה הולך מציתו צדוך
ארוכה קצת, אם כי היה לו שציל
לקצר הילוכו. וכאשר שאלו אותו על
זה, אמר, הנה על הדרך יש תחנה
של בעלי עגלות, פשוטי עם וריקנין,
שאין בהם ריח תורה ותפלה. אבל
כאשר אני עוצר לפניהם הם מנענעים
לי צראש בהכנעה ודרך כבוד. ובשכר
כבוד התורה יזכו גם הם לחיי עולם
הבא, וכי לא כדאי להאריך דרכי כדי
לזכותם צוה.

וייש לזכר צוה הכתוב, יראו את ה'
קדושו כי אין מחסור ליראיו
וגו' (תהלים לד-י), כי רבי עקיבא היה
דורש את ה' אלקיך תירא, לרבות
תלמידי חכמים. ועל זה אמר יראו
'את ה' קדושו, לקיים מורא תלמידי
חכמים, ואז יזכה 'כי אין מחסור
ליראיו', שלא יהא אצלו חסרון ציראת
ה', כי שכרו הוא ויראת מאלקיך. ולא
עוד אלא 'כפירים רשו ורעבו, ודורשי
ה' לא יחסרו כל טוב', אותם
הדורשים את ה' אלקיך תירא, לא

לידי עניות, ויוכל ללמוד תורה לאורך
ימים בהרחצה, ולכן שפיר מותר לקיים
מצוה זו עבור קבלת פרס. — ועוד
גם זאת, הרי אמרו חז"ל (שבת כג:)
דרחיס רבנן הוו ליה בנין רבנן,
דמוקיר רבנן הוו ליה חתנותא רבנן,
דדחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא
מרבנן, ואי לאו צר הכי הוא,
משחמען מיליה כצורבא מרבנן ע"ש.
ופירש השפת אמת, שמשחמען מיליה
דהיינו בשמים, שמתקבלים תפלותיו
למעלה (אמרי אמת ליקוטים מג:). ואם
כן שכר מצוה זו הוא גם צנים וחתני
תלמידי חכמים, ועל זה אמר איקום
מקמייהו ואקבל אגרא, הן תורה, והן
יראה, והן צנים טובים, והן קיבול
תפלות, אשר בעצורם שרי לקיים מצוה
על מנת לקבל פרס.

ובציינו בעגלון מלך מואב, שנכנס
אליו אהוד בן גרא, שופט
בישראל, ואמר לו, דצר אלקים לי
אלך, ויקם מעל הכסא (שופטים ג-כ).
ומה היה שכרו על קימה זו, אמרו
במדרש תנחומא (ויחי יד), אמר הקב"ה
אתה חלקת לי כבוד, ועמדת מכסאך
בשביל כבודי, חייך שאני מעמיד צת
שיעמוד ממנה בן, ואני משיבו על
כסאי, זו רות המואביה שעמד ממנה

ההוא וגו' (דברים ג-כג). וזרש"י אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לזדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם ע"כ. והקשו המפרשים הרי שזכר מעשים טובים הוא גם כן רק חסד ומתנת חנם, וכמו שכתב הרמב"ן (דברים ו-כה) וזדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל החוקים וגו', וזה לשונו, שיתן לנו שזכר טוב צעשיית מנחת אלו, קרא גמול המנחת זדקה, כי העבד הקנוי לרצו שחייב לעבוד אותו, אם יתן עוד שזכר צעזודתו, זדקה יעשה עמו ע"ש. ואם כן איך קאמר שיכולין לבקש לתלות בזכות מעשיהם הטובים.

ובתב צועם מגדים (שם), כי ישראל לפעמים נקראים צעם צנים, כמאמר הכתוב (דברים יד-ה) צנים אחס לה' אלתיכם, ולפעמים עצדים כמאמר הכתוב (ויקרא כה-נה) כי לי צני ישראל עצדים עצדי הם וכו', וכתב צוהר הק' (רע"מ צהר קט). דהעוזדים לשמה הם הנקראים צנים, והעוזדים על מנת לקבל פרס הם עצדים ע"ש. והנה לצחינת עצדים הוא השכר רק זדקה, דעבד הקנוי לרצו חייב לעבדו, ויכול לומר לעבדו עשה עמי מלככה ואין

יחסרו כל טוב, כי שכרו שלא יבא לידי עניות. ולא עוד אלא דהוה ליה צנין רבנן, 'לכו צנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם', שהצנים שלו יזכו לשמוע ולקבל יראת ה'. — ומנחה זו מפני שיצא תקום הוא לפי מנין המצות, מנחה רנ"ז, ויש צוה רמוז, כי עניות הוא רי"ש, עני ורש, ופרנסה הוא ז"ן, וצקיום מנחה זו יש רנ"ז, שגם צמזצים של עניות, יהא לו פרנסתו ומזונו מן השמים.

ויש צוה מוסר השכל, שהגם שמכזדים זקנים ותלמידי חכמים, מכל מקום מנחה קימה הוא מלא קומתו, לכל זקן שהוא יותר מששים או שבעים שנה (כפי הדיעות שצפוסקים), ולתלמיד חכם גם צנערותו, יש לעמוד מלפניו מלא קומתו, כשנכנס בתוך ד' אמות שלו, (זולת כאשר הוא עזמו זקן וחכם דדי צהידור), ושכרו של מנחה זו גדולה כמו שנתצאר, וגם מותר לקיימה על מנת לקבל פרס.

עוד יש לומר צמה שאמר, איקום מקמייהו ואקבל אגרא, דהנה מצינו צמשה רצינו כשרצה ליכנס לארץ ישראל, אמר ואתחנן אל ה' צעת

המשמשין את הרצ על מנת לקבל פרס, כי צצחי' עצד אין פרס, שהכל הוא רק לדקה וחסד, אבל צצחי' צניס יש שכר מצוה גם צהאי עלמא.

ובזה היה נראה לבאר מה שאמר הכתוב צמנות לדקה, נתון חתן לו ולא ירע לצבך צמתך לו, כי בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך (דברים טו-י). ויש להבין צמה יצחה מצוה זו, שצגלל הדבר הזה יצרכך ה'. ויש לומר דאיתא בגמרא (צצא צמרא י) שאלה זו שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, אם אלקיכס אוהב ענייס הוא מפני מה אינו מפרנסס. אמר לו כדי שניולו אנו צהן מדינה של גיהנס [שהדקה מנלח מגיהנס]. אמר ליה [אדרבה] זו שמתייבת לגיהנס, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך צשר ודס שכעס על עצדו, וחצשו צצית האסורין, וזוה עליו שלא להאכילו ושלל להסקותו, והלך אדס אחד והאכילו והסקהו, כששמע המלך לא כועס עליו, ואתס קרוין עצדים שנאמר כי לי צני ישראל עצדים. אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך צשר ודס שכעס על צנו, וחצשו צצית האסורין, וזוה

אני זן אותך (גיטין יב.), אבל לצחינת צן לא שייך זה, דהגס דהצן חייב לשמש לצציו צכל הדצריס שהעצד עושה לצצו, זה אינו, רק מצד המצוה ולא מחיוב הנימוס כעצד. ואס כן גם צזה הרי הוא צא צשכרו, ופעולתו לפניו מהחיוב. ולכן משה רבינו, שאין לך צן אוהב יותר ממנו, היה מקום איתו להיות צא צשכרו ולתלות צמעשיו הטובים ע"ש.

והנה צעצדים אין חיוב שיצד אחד את חצירו, אבל צצניס יש חיוב לכצד אה הגדול (כתובות קג.). וכיון צצניס אתס לה' אלקיכס, הרי מי שגדול ממנו צצניס וצחכמה יש לו לכצדו. ואס כן המכצד תלמידי חכמים לקום מפניהס, הוא מראה צזה צצניס אתס לה' אלקיכס, וממילא מגיע לו שכר גם על שאר מצותיו. דהגס דשכר מצוה צהאי עלמא ליכא (קידושין לט.), היינו רק צצחי' עצדים, שהשכר הוא רק חסד, אבל לא צצחי' צניס. ושפיר אמר רבי זירא איקום מקמייהו, וצזה יתוודע כי הקשר ציני לצין קוני הוא צצחי' צן, אשר לכן אני מכצד הצן הגדול, וממילא אקבל אגרא, גם על כל המצות. — וזהו שדייק התנא (אבות א-ג) אל תהיו 'כעצדים'

האדם לתת להעני יותר מממונו,
ולפוס נערה אגרא, ולכן שכרו גדול
יותר.

ישנם הרבה בני אדם הבאים מארץ
ישראל לאסוף מעות, וזינייהם
אנשים חשופים מאד בני תורה, ויש
לקרצם בסבר פנים יפות. אין הם
'שנא'רעם' אלא 'ננרעים', הורים
למשפחות ברוכות בנים, ואין הקומץ
משביע, וצפרט אם צריכין לשדכס
ולהשיאם זה אחר זה, או ח"ו מאורע
של צריאות, מה יוכל לעשות, אם לא
לצקש עזרה מנדיצי לב. — ויש
להתזונן כמה קשה להם לעזוז את
ציתם, להניח אשתו וילדיו, ולהתגורר
שבעות רבות בגלות, צלי אכילה
ושמיה ושינה כראוי, וחלישת הדעת
וציונות. וכל מלה של פיוס נותן להם
חיזוק רב, ומנותו מרובה עד אין
חקר.

ומב שכן מי שיכול לסייע להם
בקיצון ממון, הרי אמרו חז"ל
(בבא בתרא שם) דגדול המעשה יותר
מן העושה ע"ש. וראיתי צעם הגאון
רבי אליהו לאפ"אן ז"ל, שאמר צטעם
ההבדל בין העושה להמעשה, כי
העושה לעצמו, והמעשה לאחרים.

עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו,
והלך אדם אחד והאכילו והשקהו,
כששמע המלך לא דורון משגר לו,
ואנן קרוין בניס דכתיב בניס אתם
לה' אלקיכם ע"כ.

ואם כן הנותן נדקה לעניים, מורה
בזה שאנו צחי' בניס, בני
מלכיס, כי עבד שכעס עליו המלך אין
להאכילו. וכיון שאנו צחי' בניס, הרי
לעבודת צן לאציו מגיע שכר על
מעשיו, ולכן נתון נתן לו, ולא ירע
לצבן צחתך לו, שמשנה גזירת המלך,
כי בניס אתם לה' אלקיכם, וכאשר
שומע המלך שמפרנסים בניו משגר
דורן. ובגלל הדבר הזה יצרכך ה'
אלקיך 'צכל' מעשיך 'וצכל' משלח
ידיך, כי בניס העושים רגונו של מקום
יש להם שכר על כל מנותיהם, ואינו
צחי' נדקה.

והנה ישראל קדושים הם, ונותנים
הון תועפות לנדקה, ויש
להתרגל גם לפייס את העני צדצרים,
ושכרו עוד יותר גדול מעצם נתינת
הנדקה, וכמאמרם (בבא בתרא ט:.) כל
הנותן פרוטה לעני מתצרך צעם
צרכות, והמפייסו צדצרים מתצרך צי"א
צרכות ע"ש. וכנראה שזה קשה על

ואמרו חז"ל (זנחים קיג.) דעשירי צבל
 עושרה מתקיים רק עד שלש דורות,
 מפני שאין מרחמים על הזריות ע"ש.
 והעושה נדקה וחסד, יותר ממנה
 שהבעל הבית עושה עם העני, העני
 עושה עם בעל הבית (ויקרא רבה לד-ג),
 והוא עושה נדקה לעצמו או לבניו
 אחריו שיתקיימו נכסיו. והתורה
 הקדושה אומרת, כי לא יחדל אציון
 מקרב הארץ, על כן אנכי מנוך לאמור
 פתוח תפתח את ידך (שם טו-יא),
 וברש"י ענה טובה אני משיאך ע"כ.

וזדוה שאמר, יהי ממון חברך, הממון
 של נדקה שאתה נותן לחברך,
 יהיה חביב עליך כשלך, כמו שאתה
 נותן לעצמך ולטובתך. וכמו שאדם
 מוציא מעות מכיסו להשקיע במסחר
 שיצאו לו רווחים, נותן בחפץ הלב, כן
 הוא כסף של נדקה, השקעה שירוח
 בו הרבה. וזרעו לכם לנדקה (הושע
 י-יג), כמו שבזריעה הוא גם כן נראה
 כמפסיד החטים שזרע, שהולכין
 לטמיון ולאצוד, אצל על ידי זה
 ברבות הימים יראה פירות ממנו כפלי
 כפליים, כן הוא גם הנדקה.

ובבב"ל שכן כאשר נותן מפתו לתלמידי
 חכמים שיעסקו בתורה, שיש לו

שנית, העושה יש לו כבוד והערצה,
 והמעשה ציונות. ושלישית, העושה
 נותן כסף, והמעשה מקדיש זמן, וזמן
 הוא חיים ע"כ (לכ אליהו ח"א ל.). —
 והגם כי קשה להיות מעשה, כי לא
 כל אחד עתו זידו שיוכל להקדיש
 לחצירו, אצל מכל מקום הנני להציע
 ולבקש מאת צאי מדרשינו, שכאשר
 רואים עני צן טובים הולך לקבץ
 בהמנין שמתפלל, ישתדל תמיד שיתלוה
 עמו יחד, אפילו אי אפשר לו רק
 באותו מנין באותו חדר, שזהו ממש
 דקות אחדות, ולא קשה כל כך. והוא
 נותן צוה חיזוק גדול להאדם המקבץ,
 וזה בעצמו פיוס גדול, וגם מעשה את
 אחרים, והוא בדרך כבוד, וגם
 הגתינות הם באופן אחר, ויתברך
 כהעושה והמעשה והמפייס גם יחד.

ואמרו חז"ל (שבת קנא.) לעולם יבקש
 אדם רחמים על מדה זו
 [שלא יבא לידי עניות, דדבר המזומן
 הוא לבוא עליו או על בנו או על צן
 צנו], שאם הוא לא בא, בא בנו, ואם
 צנו לא בא, בא צן צנו, שנאמר (דברים
 טו-י) כי בגלל הדבר הזה, גלגל הוא
 שחוזר בעולם. ואמר ליה רבי חייה
 לדביתהו, כי אחא עניא אקדים ליה
 ריפתא כי היכי דלקדמו לבניך ע"ש.

עשר בשביל שתתעשר ע"ש. שהטעם
 שאמרה תורה כן, ובמנות מעשר
 נאמר ובחנוני נא בזאת (מלאכי ג-י),
 דדרך האדם להתאוות לעושר, ולא
 דיצרה תורה אלא כנגד יצר הרע,
 דהרי בלימוד התורה מנינו גם כן,
 אורך ימים צימינה ובשמאלה עושר
 וכבוד (משלי ג-טו), וכדי שילמוד תורה
 לשמה שהוא המעולה, ולא ישאלו יצרו
 לעושר וכבוד, לכך נתן הקב"ה מנות
 מעשרות שבה הצטיח לעושר, והתיר
 ובחנוני נא בזאת, שעל ידי זה ילמדו
 תורה לשמה. וזהו שאמר עשר בשביל
 שתתעשר, למען תלמד ליראה את ה',
 שלימוד התורה תהיה לשמה, ולא
 עבור להרבות עושר וכבוד ע"כ.

ודפי זה על ידי הדקדק שאדם נותן,
 שעבודה זוכה להון ועושר, יוכל
 שוב ללמוד תורה לשם שמים, צלי שום
 פניה ותועלת גשמי לזכות על ידו
 לשמאלה עושר וכבוד. וזהו יהי ממון
 חצרך חציב עליך כשליך, שהממון של
 דקדק שאתה נותן לחצרך, יהיה זאת
 צעיניך כאלו אתה נותן לעצמך, שעל
 ידו תזכה שתתעשר, וממילא תוכל
 להתקן עצמך ללמוד תורה, שיהא
 התורה לשמה צלי שום פניה, וכל
 מעשיך בלימוד התורה יהיו לשם

גם זכות התורה, וחלק כחלק יאכלו
 גם בשכר התורה. ואמר הכתוב (קהלת
 ז-י) צל החכמה צל הכסף, ואמרו
 חז"ל (פסחים נג:): כל המטיל מלאי
 לכיס תלמיד חכם, זוכה ויושב צישיבה
 של מעלה ע"כ. ויהי ממון שאתה נותן
 לחצרך, חציב עליך כשליך, שאתה נותן
 זאת עבורך לזכות בזה לעתיד לתורה.

וע"ז זה סייס, והתקן עצמך ללמוד
 תורה, שבה אתה מכין ומתקן
 לעצמך ללמוד תורה לעתיד, להיות
 צל החכמה. וגם אם לא זכית לכתרה
 של תורה בעולם הזה, אתה מתקן
 עצמך בהממון שאתה נותן לחצרך,
 שזוכה לתורה לעתיד. כי שאר הכסף
 והזהב שיש לך אינה ירושה לך, זה
 תשאיר ירושה לבניך אחריו, אבל לא
 לך, שאין מלוין לו לאדם כסף וזהב,
 אלא תורה ומעשים טובים בלבד (אבות
 ו-י), רק הכסף והזהב שנתת לתורה,
 זה ילוי אותך, ובה תתקן עצמך
 ללמוד תורה.

עוד יש לומר, על פי מה שכתב
 בתורת משה (פ' ראה פ:): לבאר
 הכתוב, עשר תעשר את כל תוצאת
 זרעך וגו', למען תלמד ליראה את ה'
 אלקיך (יד-כג). וחז"ל (תענית ט.) דרשו

שמים, כי להון ועושר תזכה על ידי
 שפזר נתן לאציונים.

ובבזו כן יהי כבוד חצרך חציב עליך
 כשלך, כאשר אתה עושה חשבון
 כמה לכבד את חצרך, תחזוין שהכבוד
 שאתה נותן לאחרים אתה צאמת נותן
 לעצמך, שהרי אמרו (אבות ד-א) איזהו
 מכובד, המכבד את הצריות, כי כל
 המכבד את הצריות גופו מכובד על
 הצריות, וכפי מה שמכבד את אחרים,
 כן לעומת זה גופו מכובד בעיני
 אחרים, והוי כבוד חצרך נוגע
 לכבודך.

במעודה שלישית פרשת תזריע - מצורע

הנגעים הזאים על החטא פוגע רק בעור האדם מבחוץ, אבל פנימיותו קודש לה'.

ויש לומר עוד, דאיתא במדרש רבה בפרשתנו (ז-ד), אין צעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה וכו', אף במצרים כן, ויסגר לצרד בעירם ומקניהם לרשפים (תהלים עח-מח), ואחר כך ויך גפנם ותאנחם וישצר עץ גבולם, ואחר כך ויך כל זכור בארצם ראשית לכל אונם וכו'. ואף נגעים הזאים על האדם, תחלה הם זאים בציתו, חזר זו טעון חלינה, ואם לאו טעון נתינה, הרי הן זאין על בגדיו, חזר זו טעון כביסה ואם לאו טעון שריפה, הרי הם זאים על גופו, חזר זו יטהר, ואם לאו דד ישב ע"כ. והכוונה הוא, דאית מאן דפרע בגופיה ואית בממוניה, וכאשר זא לו הפסד בממונו וציתו, יש לו לשום לב שתובעין ממנו תיקון המעשים. ואם לא שם לבו לכל זה, אז זאים עליו נגעי גופו, בצריאות וחולשה וכו'. והחכם עיניו בראשו, שלא ינטרך לבוא לידי נגעי הגוף.

אדם כי יהיה בעור זשור זשור זשור או ספחת או זהרת וגו' (יג-ז). ויש להבין בטעם שהתחיל פרשת נגעים בתואר 'אדם'. ובאור החיים הק' כחז, על דרך אומרים (בבא מציעא קיד.) אחס קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם, שאין העכו"ם מטמאין בנגעים (נגעים יא-ג). ואומרו כי יהיה בעור זשור, מודיע הכתוב שאין טומאת זרעת זאיש הישראל אלא בעור זשור ולא צפנים, כי העכו"ם צחינת נפשם עזמה היא צחינת הזרעת ומינם, ובנפש ישראל צפגעו צם לצד החטא אשר יחטא, ירשום מראה זרעת בעור זשור, ודוקא בעורו ולא בצשורו ואין זריך לומר צפנימיותו ע"כ. ובפשוטו הוא להורות, כי גם כאשר ישראל חוטא, אין זה מפנימיותו אלא מסיבות זדדיות צחינויותו, וגלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שצעיסה שיעצוד גליות (ברכות יז.). וכמו שציאר הרמז"ם (ה' גירושין ז-ב) בטעם שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ערכין כא.), שנחשב זאת לרצונו, כי זהו צחמת רצונו הפנימית ע"ש. ולכן

עצירות יותר חמורות היה זה, כי השחית כל צער את דרכו על הארץ, ולמה נחתם גזר דינם רק בשביל הגזל שהוא לאו גרידא.

ובתב צמלא העומר (שס) לצאר, דלכאורה יש להבין, הלא אין צעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה, כלומר תחלה מענישים לו לאדם ברכושו, ורק לאחר שאין זה מועיל, מענישים את האדם בנפשו, ואם כן למה התחיל עונשו של דור המבול מיד בצמחה את האדם. אך צממת אין ממונו של אדם עשוי להציל את צעליו, אלא רק כשהממון נרכש בדרכים כשרות והגונות, כי אז יוצא שהאדם מאבד את ממונו שלו ועל ידי כך הוא מקבל את ענשו, אבל אם הממון הוא גזול ועשוק ואיננו בכלל קנינו של האדם, אזי אין צמחו להציל מעונש. יוצא, איפוא, שאילו לא חטא הגזל והחמס של אנשי דור המבול, לא היו נידונים מיד לכליה, אלא היו נענשים תחלה בממונם, שכן אין צעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה, אבל מכיון שהיה ממונם גזול, נחתם מיד גזר דינם להנני משחיתם את הארץ. וזהו גם משמעותו של הפסוק (ירמיה יז-יא) עושה עושר ולא במשפט צחי

וזדו שאמר הכתוב, איש זרוע הוא טמא הוא, טמא יטמאנו הכהן, בראשו נגעו (יג-מד). והכוונה הוא, כי מי שפגע בו נגע בגופו, עבר עליו כבר נגעי צחיס תחלה, ושזב נגעי בגדים, ולא נתעורר מהם לשזב אל ה', על כן באו עליו הנגעים בנפשו. וזהו שאמר עליו, כי האיש הזרוע טמא הוא, יש בו טומאת הנפש, כי טמא יטמאנו הכהן, הכהן טימא אותו כבר פעמיים, בנגעי צחיס ושזב בנגעי בגדים, ולא שם לבו לשזב אל ה', ועל כן נעשה איש זרוע. ובראשו נגעו, הוא יש לו נגע בראשו וצמוחו, שחי כבער בצלי דעת, להתצונן מהמאורעות שעוברין עליו, שיש לו לשזב אל ה'.

אמנם לפי זה יש להבין, דכיון דהסדר הוא תחלה נגעי צחיס ובגדים, למה פתחה הכתוב בנגעי אדם, שהוא לא על הסדר, והוי ליה להתחיל בתחלה בנגעי צחיס, ושזב לפרט דיני נגעי בגדים, ובסופו יפרט דיני נגעי אדם. ונראה על פי מה שמצינו בדור המבול, שאמר ה', קץ כל צער בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם (בראשית ו-יג). וברש"י לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל (סנהדרין קח). ע"כ. ויש להבין הלא

יהיה צו נגע זרעת, זה איננו צטבע כלל, ולא הווה בעולם, וכן נגעי הזבים. אצל זהויות ישראל שלמים לה', יהיה רוח השם עליהם תמיד, להעמיד גופם וצגדיהם וצתייהם צמרחה טוב.

וכאשר יקרה בלחוד מהם חטא ועון, יתהוה כיעור בצשרו או בצגדו או בציתו, להראות כי השם סר מעליו. ולכך אמר הכתוב (להלן יד-לד) ונתתי נגע זרעת בצית ארץ אחוזתכם, כי היא מכת השם בצית ההוא. והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר (שם) כי תצאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזת, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אצל מפני שלא יבא הענין ההוא אלא בארץ הנצחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה ע"כ.

וביאורו הוא, על פי מה שביאר התניא (באגרת התשובה פרק ה) כי חיות הנפש למטה הוא מהשם הו"ה, וכמו שכתוב (בראשית 3-1) ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה. וזהו שכתוב (דברים 33-15) כי חלק הו"ה עמו יעקב חבל נחלתו, פירושו כמו חבל, על דרך משל, שראשו אחד קשור למעלה וקצהו למטה וכו', וכמו חבל עב שזור מתרי"ג חבלים דקים,

ימיו יעוצנו, מי שעשה לו עושר שלא בדרכים כשרות, עליו לשלם בחייו בעד עונותיו, מאחר שאין כספו עשוי לשמש לו כופר נפשו ע"כ.

ולפי זה הגם שדרכי הנגעים התחלתו בנגעי זבים, אצל צמי שממונו גזול, אז התחלת הנגעים הוא בנגעי גופו. והנה צפרשת הקרצנות נאמרה, אדם כי יקריצ מכס קרצן לה' (ויקרא א-3), וצרש"י אדם למה נאמרה, מה אדם הראשון לא הקריצ מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אדם לא תקריצו מן הגזל (ויקרא 3-1) ע"כ. ולכן כאשר התחיל התורה פרשת נגעים בנגעי אדם, להורות כי הגם שאין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה, מכל מקום צמי שלא נזהר בממונו מגזול, אז נוגע בנפשות תחלה בנגעי אדם, על כן אמר 'אדם' כי יהיה צעור צשרו שאת וגו', שעבור כי יש בצחי"ו של 'אדם', המורה על ממון שאינו גזול, בענין זה יש צו נגע, על כן באים עליו נגעי אדם בתחלה.

עוד יש לומר צמה שאמר 'אדם' כי יהיה צעור צשרו שאת וגו', דהנה צרמצי"ן (יג-10) ביאר ענין הנגעים, כי נגעי צגדים והצגד כי

צעלי חיים ממש, כמו שכתוב (תהלים מט-יג) נמשל כבהמות נדמו, ואדרבה ביתר שאת ויתר עז וכו' ע"ש.

וזדון הענין גם צנגעים, שצאים רק צעת שרוח השם שורה עליהם צארץ ישראל, כי זהו שחיות נפשו הוא מאת השם הוי"ה, וכל רכוש ישראל יש בהם גם מניצולי נשמתו, וכאשר האדם שלם עם אלקיו, רוח ה' וחיותו שורה גם עליהם. וצעת החטא נפגם החבל והקשר מלמעלה, וממילא נפסק קצת מחיותו ושרשו, ומתהווה על ידי זה נגע צביות וצבגדו וצנפשו. ולכן אין טומאת נגעים אלא כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוז (יד-לד), כי על ארץ ישראל נאמר בקרא, לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם (תהלים קה-יא), שהקשר של ישראל לקונם צבחינת חבל, הוא רק צארץ כנען, ולכן רק שם נרגש למטה הפסק החבל על ידי החטא.

והנה תז"ל (ברכות י:) אמרו על הכתוב לא תאכלו על הדם (ויקרא יט-כו), לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם. ופירש בצפה"ק מגיד דבריו ליעקב (סימן רכ"ז) וז"ל, פירוש דכתיב (שם יז) כי נפש כל בשר

ככה חבל ההמשכה הזכר לעיל כלול מתרי"ג מצוות. וזהו ענין הכרת, שנכרת ונפסק חבל ההמשכה משם הוי"ה צרוך הוא, וכמו שכתוב (ויקרא כג-ג) ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה', מלפני דייקא. וצאר עזירות שאין בהם כרת, על כל פנים הם פוגמין את הנפש, שנפסק חבל הדק.

ובתב לבאר, דענין זה שהעובר על איסור כרת היה מת ממש, זהו רק בזמן שהיו ישראל צמדריגה עליונה, כשהיתה השכינה שורה צישראל צבית המקדש, ואז לא היו מקבלים חיות לגופם רק על ידי נפש האלקות לצדה, מצחינת פנימיות השפע שמשפיע אין סוף צרוך הוא על ידי שם הוי"ה צרוך הוא. אך לאחר שירדו ממדריגתם, וגרמו צמעשיהם סוד גלות השכינה, כמו שכתוב (ישעיה נ-א) וצפשיכם שולחה אמתכם, שירדה ההשפעה ונשתלשלה ממדריגה למדריגה למטה מטה, עד שנתלצשה השפעתה צעשר ספירות דנוגה, המשפיעות שפע וחיות על ידי המזלות וכל צבא השמים והשרים שעליהם לכל חי הגשמי שצעולם הזה, אז יכול גם החוטא ופושעי ישראל לקבל חיות לגופם ונפשם הבהמיות כמו שאר

חלק חלקי מהאלופו של עולם מושלת על חלק הגוף. (ועיין שמן ראש ח"י פ' וישז רפט.).

ובזה"א טעמא אין נגעים מטמאין חלק חלקי ישראל ולא זעכו"ם, כי אחס קרויין אד"ם, שהם מחוזרים באלופו של עולם, יעקב חזל נחלתו, ובשעה שחוטא נעשה הפסק זינו לבין קונו, ומתמעט חיותו, וממילא מתהוה נגע צעור צעור. וכדרך חולי הגוף, שכאשר מתמעט חיותו, הרי זה עושה רושם בגופו. - וכמו שחולי הגוף, מתמעט מתחלה החיות מהעקב שזרגל, שחיותו שם מועטת ביותר, ומשם מתפשט לאט לאט להחליש כל הגוף, עד שנוגע לעצם חיותו בלצבו. כן בחולי הנפש, מתחלה מתמעט החיות מהונו שיש בהם ניצוץ דקות של נשמתו, ומתהוה נגע צביותו, ומשם מתפשט לצדו, ומשם לכל גופו. - ולכן נאמר 'אדם' כי יהיה צעור צעור וגו', כי הפגם של הנגעים צאים בשזיל שאתם קרויין אד"ם, שיש בכס קשר של האלופו של עולם עם החומר, יעקב חזל נחלתו, ולכן כאשר חוטא ונחלש השילוב של א-ד-ם, אז מתהוה צהאדם שאת וספחת.

דמו צנפשו הוא, נמצא עיקר האדם הוא על שם דם שבו, ולמה נקרא אדם ולא דם, אלא כשמדבק את עצמו בצוראו ית"ש וממשיך בקרצו אלופו של עולם, נתחבר האל"ף אליו ונקרא אדם. וזהו לא תאכלו על הדם, ר"ל כשעדיין לא חיבר אלופו של עולם, רק אחר התפלה כשחיבר דמו לאלופו של עולם, ואז נקרא אדם, מותר לו לאכול ולא קודם עכ"ל.

ודכוונה הוא, דהנה גוף האדם מורכבת מחלק החומר שהוא הבשר ודם, אשר צטבעו נוטה לתאות גשמיות, ובה נפח הקצ"ה הנשמה שהוא רוחני חלק חלקי ממעל ממש, אשר שאיפתו הוא להתעלות ולדבק עצמה בשורשה בשמירת התורה ומנותיה. ולכן נקרא צסם אד"ם, כי זהו חיבורו של האדם, חלק הגוף שהוא ד"ם, אשר הדם הוא הנפש, וחלק הנשמה שהוא אלופו של עולם ממש, חלק חלקי, נשמה שנפחת צי, שזהו האל"ף. - וצומן שהאדם נמשך אחר חלק הגוף אז שם התואר שלו הוא ד"ם, כי היא המושלת עליו. אצל צומן שהנשמה מתגבר על החומר אז הוא נקרא צסם אד"ם, שהאלף היא מוקדמת להדם, והיינו הנשמה שהוא

טהרתו, ליתן הדם והשמן, על ידו ורגלו דייקא. וכיון שלא שם לבו מתחלה להנגעים שצאו על ציתו וצגדו, והוא בעצמו נעשה מזורע, וצראשו נגעו, הוא יש לו גם מחלה ופגם צראשו ומחשצתו, שאינו נותן לבו להמאורעות הצאים עליו, להבין ולהשכיל כי מאת ה' היתה זאת להתעורר לחיקון נפשו, על כן הותר צשמן אשר על כף הכהן יתן על 'ראש' המטה. להעלות על ראשו ומוחו, כי כל זה בא לו מהשכינה אשר למעלה מראשו, ומעתה יתאמן ללכת צדרכי ישרים.

ותחלת הטהרה ליתן מהדם והשמן על תנוך און המטה, והוא על דרך שמצינו בעצד נרצע, ורצע אדוניו את אונו צמרצע (שמות כא-ו). וצרש"י מה ראה און להרצע מכל שאר אצרים שצגוף וכו' ע"ש. והענין הוא, כי און שומעת תוכחת חיים צקרב חכמים תלין (משלי טו-לא), און ששואפת לשמוע תמיד מוסר ותוכחה, לא ימלט שלא יכנסו על כל פנים חלק מהדברים צאזניו, לשמור ולעשות מה שצוה ה'. ואם נכשל צעונו, שלא יצוא ללצו הרהור תשובה. וצדרך כלל הוא חי צהצוננות על כל מאורעות

ובזה יש לצאר טעם הכחוצ צטהרת המזורע, ולקח הכהן מדם האדם, ונתן הכהן על תנוך און המטה הימנית, ועל צהן ידו הימנית, ועל צהן רגלו הימנית (יד-ד). ושוצ לוקח גם השמן, ונותן על תנוך אונו וצהן ידו ורגלו, על דם האדם. והותר צשמן אשר על כף הכהן, יתן על ראש המטה וגו'. והענין נראה, כי הדם מורה על חלק החומר והדם שצאד"ם, והשמן מורה על השכינה, וכמו שנאמר (שיר א-ג) לריח שמניך טוצים שמן תורק שמך. (ובצרכי הכינויים אות שמן כתב, שמין עולה צגמטריא מצפץ הו"ה אדני ע"ש). ואם כן השמן מורה על האלף של אד"ם, היינו אלופו של עולם. וצהיות שסיבת הנגעים הוא עצור הפירוד של השילוצ אד"ם, שנפסק הצבל מהאלופו של עולם לחומר האדם, על כן צטהרתו צוה הכתוב, ליתן מתחלה מהד"ם על צהן ידו ורגלו, ושוצ יתן מהשמן על דם האדם, כי זהו הטהרה לשלצ האלופו של עולם עם דמו וצשרו.

ובזה יורה כי רוצ מעשי האדם הם על ידי ידיו ורגליו, וצוה צריך להתדבק לקונו, שלא יעשה שום פעולה המנגד רצונו, על כן מצות

שכל ימי השבוע האדם טרוד על מחייתו, ואין לזו זרשותו מרוב הטירדות, על כן ניתן לו בכל ששת ימים יום של מנוחה וקדושה, יומא דנשמתין, אשר זו יוכל לקבל חיות דקדושה, בתורה ותפלה והתצוננות בחובתו בעולמו. וזו מתענס באמונת אלקי עולם, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ויש מנהיג להצירה, והכל מושגח מלמעלה בהשגחה נפלאה. ומכל שכן בהימים טובים מקראי קודש, אשר נריך האדם לנצל אותם לקירבת אלקים.

והנה אמרו תז"ל (ערכין טז:) על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל הגזל ועל זרות העין וכו' ע"ש. והמאמין האמיתי לא ידבר רע על חצירו שהרע לו, כי מכיר שהכל הוא מה', וה' אמר לו קלל (שמואל ב טז-י). וגם מה שמדבר רע על חצירו לא ישפיע כלום, כי אין אדם נוגע בזמון לחצירו, ובשמך יקראוך ובמקומך ישיצוך וכו' (יומא לח.). ומכל שכן שהוא נוהר מגזל, כי לא יוכל לשנות גזירת ה' בשום פנים. - ולכן מי שבא כבר לידי טומאת נגעים, ונעשה מצורע, בשביל שמוציא רע, זהו לסימן כי לא מנצל את

החיים, לזכור שהכל בא לו מה', ולהתעורר בכל פגע צבית, כי מאת ה' היתה לו זאת, וממילא לא יבוא לידי נגע צעור צעור. ואם רואין שאיש צרוע הוא, הרי זה מורה שאזון זו לא שמעה מוסר ותוכחה. ועל כן צטהרתו צוה ה' ליתן מהדס והשמן על תנוך אזנו, להזכירו שמעתה ישתדל יותר לשמוע מוסר ותוכחה, ויהיה אדם גם באזנו, לחצר אליו האלופו של עולם, לשמוע תמיד דבר ה'.

והנה ידוע מספה"ק, כי נג"ע הם אותיות עני"ג, ורע"ת אותיות עזר"ת, וצטהרתו מהפך הנגע לענג, והנרעת לעזרת. ופירשו בזה הכתוב, וראה הכהן וגו', והנה לא הפך הנגע את 'עיניו' (יג-נה), כי צנגע האות עי"ן בצופו, וצנגג הוא צתחלתו, ועדיין לא הפך הנגע את 'עיניו', ולכן טמא הוא.

ויש לומר כי ענג רומז על יום השבת קודש, וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכוזד (ישעיה נח-יג), ועזרת רומז על הימים טובים מועדי ה', אשר בכלם נזכר שם עזרת. והימים הללו ניתנו לישראל להתעלות, בהיות

השצמות וימים טובים להתקדש בהם, והוא אללו רק יום מנוחת הגוף, שיוכל לשוב לעבודתו צהבלי העולם צנפש רגוע. ולכן קראו הכתוב צס נג"ע היפוך ענ"ג של שצת, ורע"ת היפוך ענר"ת מועדי ה', כי עבור שהפך התכלית מהשצמות וימים טובים, ולא מנצל אותם לעבודת קונו, על כן צא לו כל זאת. - ולכן יש צכל הסגר של נגע, שצעת ימים (יג-ה), כדי שיהיה צו גם יום השצת, לשום אל לצו התועלת מהשצמות שצידו להתעלות אז.

וזאת היא עבודת טהרת המצורע, שיהפך הנגע את עינו, להתדצק ציומא דנשמתינ של השצת קודש, וקראת לשצת ענג, שיתעלה צהם נפשו, השצת נועם הנשמות והשציעי עונג הרוחות ועדן הנפשות. וכמו כן יהפך את העין של צרעת לעצרת. והחכם עיניו צראשו (קהלת צ-יד), לשום את את העין צראשיתו, צענג העין צראשיתו, וכמו כן צעצרת. ואז יזכה להתטהר, ולחזור להתואר אד"ס, להיות מחובר עם האלופו של עולם צלי הפסק.

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר מנשה יצחק פריינד ני"ו

לרגל אירוסים בתו תחי'

עב"ג בן הר"ר פסח דוד מיללער ני"ו

* * *

הר"ר יעקב משה הכהן רובין ני"ו

לרגל אירוסים בתו תחי'

עב"ג בן הרב ר' רפאל פאשקעס שליט"א

* * *

הר"ר נחום יודא שווארץ ני"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר יעקב צבי פיש ני"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שמועון ווינקלער ני"ו

לרגל הכנס בנו לעול התורה והמצות